

Nr 4.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 7 december 1934 (nr 573) om tillsättning av prästerliga tjänster.

Genom en den 24 januari 1947 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 26, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för nämnda dag samt Kungl. Maj:ts och kyrkomötets däri omförmälda skrivelser föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade, av kyrkomötet för dess del godkända förslag till

L a g

angående ändring i lagen den 7 december 1934 (nr 573) om tillsättning av prästerliga tjänster.

Härigenom förordnas, dels att 24 och 36 §§ lagen den 7 december 1934 om tillsättning av prästerliga tjänster skola upphöra att gälla dels ock att 10 § 1 mom., 13 § 2 mom., 23 § 1 och 2 mom., 25—27 §§, 28 § 1 mom., 31 § 1—3 mom., 34 §, 41 § 2 och 3 mom. samt 44 § samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

1. Tjänstålder skall — — — sex veckor. Tjänstår må icke beräknas för mer än en tjänstebefattning, där någon flera sådana samtidigt bestritt. Konungen äge i särskilda fall medgiva, att prästerlig verksamhet, som ej utövats inom svenska kyrkan men är med tjänstgöring i samma kyrka jämförlik, må i fråga om tjänstårsberäkning helt eller delvis tillgodoräknas.

1. Tjänstålder skall — — — sex veckor. *Har ledighet åtnjutits för socialt arbete av sådan beskaffenhet, att erfarenhet därav kan anses vara av väsentlig betydelse för prästkallet, äge Konungen medgiva, att såsom tjänstår må helt eller delvis tillgodoräknas tid, varunder dylik ledighet åtnjutits.* Tjänstår må icke beräknas för mer än en tjänstebefattning, där någon flera sådana samtidigt bestritt. Konungen äge i särskilda fall medgiva, att prästerlig verksamhet, som ej utövats inom svenska kyrkan men är

(Gällande lydelse)

2. Finnas ej — — — förslaget uppförde. Är fråga om komministerstjänst, *låte domkapitlet inför kyrkostämmans ordförande höra församlingen*, huruvida den åtnöjes med det ofullständiga förslaget. Begäres i sådan fråga omröstning, skall *den verkställas enligt röstlängd, som för ändamålet upprättas och inför kyrkostämmans ordförande justeras; och skola därvid stadgandena i 26 och 27 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse*. Förklarar församlingen sig nöjd med förslaget, och är endast en sökande därå uppförd, varde det förklarande lika med val ansett; äro två sökande å förslaget uppförda, och förklarar församlingen sig nöjd, vidtage domkapitlet i vanlig ordning de åtgärder, som för tjänstens besättande ytterligare erfordras.

13 §.

(Föreslagen lydelse)

med tjänstgöring i samma kyrka jämförlig, må i fråga om tjänstårsberäkning helt eller delvis tillgodoräknas.

2. Finnas ej — — — förslaget uppförde. Är fråga om komministerstjänst, *skall domkapitlet låta å kyrkostämma inhämta församlingens yttrande*, huruvida den åtnöjes med det ofullständiga förslaget. Begäres i sådan fråga omröstning, skall *vad i 26 § 2 mom. stadgas med avseende å prästval äga motsvarande tillämpning*. Förklarar församlingen sig nöjd med förslaget, och är endast en sökande därå uppförd, varde det förklarande lika med val ansett; äro två sökande å förslaget uppförda, och förklarar församlingen sig nöjd, vidtage domkapitlet i vanlig ordning de åtgärder, som för tjänstens besättande ytterligare erfordras.

23 §.

1. Söndagen efter sista provdagen vare frågodag. Har provdag infallit efter frågodag, vare dock ny frågodag ej erforderlig, där ej jämlikt stadgandena i 29 § frågan om kallande av fjärde propredikant skall ånyo upptagas.

2. Å frågodag skall valförrättaren vid sammanträde med församlingens röstägande ledamöter det förestående valet bereda på sätt nedan i denna lag sägs.

1. Vid val till kyrkoherdetjänst vare församlingen berättigad att å frågodag kalla fjärde propredikant; skolande söndagen efter sista provdagen vara frågodag.

2. Har provdag infallit efter frågodag, vare ny frågodag ej erforderlig, där ej jämlikt stadgandena i 29 § frågan om kallande av fjärde propredikant skall ånyo upptagas.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

25 §.

1. Befinnes på frågodag, att provdagarna ej blivit behörigen kungjorda, eller att förelagt prov icke fullgjorts, eller att föreslagen präst avlidit eller blivit till förslaget obehörig, uppskjutes frågodagsförrättningen, och ankomme det på domkapitlet att vidtaga den åtgärd, som med denna lag överensstämmer.

2. Har frågodagssammanträdet icke blivit vederbörligen kungjort, utsatte valförrättaren ny frågodag till annan söndag.

1. Har frågodagsförrättning icke blivit vederbörligen kungjord, utsatte valförrättaren ny frågodag till annan söndag.

2. Hava provdagarna ej blivit behörigen kungjorda eller har förelagt prov icke fullgjorts eller har föreslagen präst avlidit eller blivit obehörig till förslaget, inställa valförrättaren frågodagsförrättningen, och ankomme på domkapitlet att vidtaga den åtgärd, som med denna lag överensstämmer.

26 §.

1. Rösträtt vid — — — och beslut.

2. Medlem av icke territoriell församling äge ej rösträtt vid prästval inom territoriell församling.

3. Rösträtt må ej utövas av annan än den, som personligen infin- ner sig vid valtillfället. Äro äkta makar båda röstberättigade, äge dock den ena av dem genom fullmakt överlåta sin rösträtt till andra maken. Fullmakt skall vara ställd till andra maken samt av utställaren underskriven med angivande av den dag, underskrivandet skett, ävensom bevitnad av två personer. Är fullmakt ej så underskriven och bevitnad, som nu är sagt, är den ogill.

4. Varje röstande äge en röst.

2. Rösträtt må ej utövas av annan än den, som personligen infin- ner sig vid valtillfället. Äro äkta makar båda röstberättigade, äge dock den ena av dem genom fullmakt överlåta sin rösträtt till andra maken. Fullmakt skall vara ställd till andra maken samt av utställaren underskriven med angivande av den dag, underskrivandet skett, ävensom bevitnad av två personer. Är fullmakt ej så underskriven och bevitnad, som nu är sagt, är den ogill.

3. Varje röstande äge en röst.

27 §.

1. För prästval skall särskild vallängd upprättas och på frågodagen justeras. Anmärkning mot val-

Vid prästval ävensom omröstning, varom i 28 § 1 mom. sägs, skall den röstlängd följas, som gäl-

(Gällande lydelse)

längden skall, för att kunna komma under prövning, av röstägande eller dess ombud antingen före frågodagen skriftligen avfattad ingivas till den, som kyrkoherdeämbetet i församlingen förvaltar, eller ock vid justeringen på frågodagen framställas. Över gjord anmärkning beslute valförrättaren. Gillar han den, varde vallängden därefter rättad. Förekomma anmärkningar mot vallängden i så stort antal, att valförrättaren finner uppskov med justeringen oundgängligen nödigt, må justeringens avslutande kunna anstå till fortsatt frågodagsförrättning å annan dag. Avser valet komministerstjänst, må justeringens avslutande ock kunna uppskjutas till valdagen.

2. Vad i 1 mom. stadgats rörande befogenhet för valförrättaren att besluta över anmärkning mot vallängden samt att meddela uppskov med justeringen skall äga tillämpning jämväl beträffande sådan biträdande valförrättare, som avses i 22 § 3 mom.

3. Har ett år förflutit från justeringens avslutande, vare vallängden förfallen och skall ny längd för valet upprättas samt å frågodag justeras.

(Föreslagen lydelse)

ler för omröstning å kyrkostämma, samt jämväl i övrigt tillämpas vad om sådan röstlängd finnes stadgat.

28 §.

1. På frågodag för beredande av val till kyrkoherdetjänst må församling, som det önskar kalla fjärde provpredikant. Har röstägande väckt förslag härom, skall enligt de i 26 § stadgade grunder omröstning företagas sålunda, att den, som ej

1. Har vid frågodagsförrättning röstägande väckt förslag om kallande av fjärde provpredikant, skall enligt de i 26 § stadgade grunderna omröstning företagas sålunda, att den, som ej vill att fjärde provpredikant skall kallas, röstar

(Gällande lydelse)

vill att fjärde provpredikant skall kallas, röstar nej, och den, som önskar fjärde provpredikants kallande, på sin röstsedel uppför namnet på den präst, han anser böra kallas. Därest vid sådan omröstning nejrösterna ej uppgå till hälften av de avgivna rösterna, samt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, antingen uppgår till minst en femtedel av samtliga i *den justerade vallängden* upptagna röstberättigade eller utgör minst trehundra, vare denne kallad till fjärde provpredikant. Hava flera präster var för sig erhållit högsta röstetalet och sådan röstsiffra, som nu är sagd, skilje lotten mellan dem. Uppgå nejrösterna till hälften av de avgivna rösterna eller har ej tillräckligt röstetal tillfallit någon av de präster, som varit under omröstning, vare frågan om kallande av fjärde *predikant* förfallen. Hålles frågodagsförrättningen i två eller flera lokaler, må omröstningen kunna uppskjutas till annan söndag, som av valförrättaren bestämmes.

(Föreslagen lydelse)

nej, och den, som önskar fjärde provpredikants kallande, på sin röstsedel uppför namnet på den präst, han anser böra kallas. Därest vid sådan omröstning nejrösterna ej uppgå till hälften av de avgivna rösterna, samt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, antingen uppgår till minst en femtedel av samtliga i *röstlängden* upptagna röstberättigade eller utgör minst trehundra, vare denne kallad till fjärde provpredikant. Hava flera präster var för sig erhållit högsta röstetalet och sådan röstsiffra, som nu är sagd, skilje lotten mellan dem. Uppgå nejrösterna till hälften av de avgivna rösterna eller har ej tillräckligt röstetal tillfallit någon av de präster, som varit under omröstning, vare frågan om kallande av fjärde *provpredikant* förfallen. Hålles frågodagsförrättningen i två eller flera lokaler, må omröstningen kunna uppskjutas till annan söndag, som av valförrättaren bestämmes.

31 §.

1. *Prästval* skall efter pålysning hållas å fjortonde dagen efter frågodag eller, där frågodagsförrättning icke ägt rum efter sista provdagen, å fjortonde dagen efter sistnämnda dag. Kan *valet* ej förrättas å sålunda bestämd dag, utsättes domkapitlet annan dag.

1. *Val till kyrkoherdetjänst* skall efter pålysning hållas å fjortonde dagen efter frågodag eller, där frågodagsförrättning icke ägt rum efter sista provdagen, å fjortonde dagen efter sistnämnda dag. *Val till annan prästerlig tjänst* skall efter pålysning hållas å fjortonde dagen efter sista provdagen. Kan *val* ej förrättas å sålunda bestämd dag, utsättes domkapitlet annan dag.

(Gällande lydelse)

2. Befinnes på valdagen, att valet ej blivit behörigen utlyst, utsättes valförrättaren ny valdag till annan söndag.

3. Har frågodagsförrättning ej hållits efter sista provdagen och befinnes å valdagen, att provdag, som infallit efter frågodagen, ej blivit behörigen kungjord eller att provet icke fullgjorts, uppskjutes valförrättningen, och ankomme på domkapitlet att vidtaga den åtgärd, som med denna lag överensstämmer.

(Föreslagen lydelse)

2. Har valförrättning ej blivit behörigen utlyst, utsättes valförrättaren ny valdag till annan söndag.

3. Har präst, som är uppförd å förslaget, avlidit eller blivit obehörig till förslaget, inställes valförrättaren valet, och ankomme på domkapitlet att vidtaga den åtgärd, som med denna lag överensstämmer. Samma lag vare, vid kyrkoherdeval, om provdag, som infallit efter frågodagen, ej blivit behörigen kungjord eller prov, som skolat avläggas efter frågodagen, ej fullgjorts, och vid annat prästval, om provdagarna ej blivit behörigen kungjorda eller förelagt prov icke fullgjorts.

34 §.

1. Besvär över frågodagsförrättning, då fråga är om tillsättande av kyrkoherdetjänst och särskild valförrättning jämlikt stadgandet i 13 § 2 mom. ej tarvas, må anföras allenast av röstägande och skola vid talans förlust till domkapitlet *ingivas* sist före klockan tolv å tjugonde dagen efter frågodagen eller, i de särskilda fall då fråga om kallande av provpredikant jämlikt 28 § 3 eller 4 mom. förfallit, inom samma tid efter erhållen underrättelse, varom där stadgas.

2. Besvär över frågodagsförrättning i andra fall, än i 1 mom. sägs, ävensom över prästval må anföras endast av röstägande eller av präst, som vid valet varit ställd under omröstning, och skola vid talans förlust till domkapitlet *ingivas* sist före klockan tolv å tjugonde dagen efter det valförrättningen avslutats.

1. Besvär över frågodagsförrättning, då jämlikt stadgandet i 13 § 2 mom. särskild valförrättning ej tarvas, må anföras allenast av röstägande och skola vid talans förlust *hava* till domkapitlet *inkommit* sist å tjugonde dagen efter frågodagen eller, i de särskilda fall då fråga om kallande av provpredikant jämlikt 28 § 3 eller 4 mom. förfallit, inom samma tid efter erhållen underrättelse, varom där stadgas.

2. Besvär över frågodagsförrättning i andra fall, än i 1 mom. sägs, ävensom över prästval må anföras endast av röstägande eller av präst, som vid valet varit ställd under omröstning, och skola vid talans förlust *hava* till domkapitlet *inkommit* sist å tjugonde dagen efter det valförrättningen avslutats.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

41 §.

2. Har vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde provpredikant varit under omröstning, någon av de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna, och har minst en femtedel av samtliga i *den justerade vallängden* upptagna röstberättigade deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna en av de å förslaget uppförda.

3. Har vid val till kyrkoherdetjänst, varom i 2 mom. förmäles, ej någon erhållit sådan röstövertikt, som där sägs, eller har ej av samtliga i *den justerade vallängden* upptagna röstberättigade det i 2 mom. angivna antal deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna antingen en av de å förslaget uppförda eller ock någon till tjänsten behörig präst, som jämlikt 42 § såsom sökande anmält sig hos Konungen.

2. Har vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde provpredikant varit under omröstning, någon av de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna, och har minst en femtedel av samtliga i *röstlängden* upptagna röstberättigade deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna en av de å förslaget uppförda.

3. Har vid val till kyrkoherdetjänst, varom i 2 mom. förmäles, ej någon erhållit sådan röstövertikt, som där sägs, eller har ej av samtliga i *röstlängden* upptagna röstberättigade det i 2 mom. angivna antal deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna antingen en av de å förslaget uppförda eller ock någon till tjänsten behörig präst, som jämlikt 42 § såsom sökande anmält sig hos Konungen.

44 §.

Besvär, vilka hos Konungen anföras över domkapitlets beslut i fråga om tillsättning av prästerlig tjänst, skola vid talans förlust *ingivas* till domkapitlet sist *före klockan tolv* å tjugonde dagen från den dag, då beslutet blivit genom anslag kungjort. Domkapitlet åligge i ty fall att med föreläggande av viss tid och äventyr, om den tid försittes, att sådant icke föranleder uppehåll med målets avgörande, över besvären infordra vederbörandes underdåniga förklaring. Om klaganden

Besvär, vilka hos Konungen anföras över domkapitlets beslut i fråga om tillsättning av prästerlig tjänst, skola vid talans förlust *hava* till domkapitlet *inkommit* sist å tjugonde dagen från den dag, då beslutet blivit genom anslag kungjort. Domkapitlet åligge i ty fall att med föreläggande av viss tid och äventyr, om den tid försittes, att sådant icke föranleder uppehåll med målets avgörande, över besvären infordra vederbörandes underdåniga förklaring. Om klaganden eller an-

(Gällande lydelse)

eller annan tillhandahåller erforderligt antal bestyrkta avskrifter av besvärsskriften, skall dylik förklaring infordras genom tillställande av avskrift av besvärsskriften. Sedan förklaring inkommit eller den därför förelagda tid tilländalupit utan att förklaring blivit avgiven, insände domkapitlet ofördröjligen besvärshandlingarna till ecklesiastikdepartementet och foge därvid eget underdånigt utlåtande.

(Föreslagen lydelse)

nan tillhandahåller erforderligt antal bestyrkta avskrifter av besvärsskriften, skall dylik förklaring infordras genom tillställande av avskrift av besvärsskriften. Sedan förklaring inkommit eller den därför förelagda tid tilländalupit utan att förklaring blivit avgiven, insände domkapitlet ofördröjligen besvärshandlingarna till ecklesiastikdepartementet och foge därvid eget underdånigt utlåtande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att hittills gällande bestämmelser rörande frågodagsförrättning och prästval ävensom beträffande vallängd för prästval skola lända till efterrättelse i sådana fall, där frågodagsförrättning eller prästval utsatts eller med tillämpning av berörda bestämmelser kan varda utsatt att äga rum före den 25 juli 1947.

Det genom den föreliggande propositionen framlagda förslaget till ändringar i lagen den 7 december 1934 om tillsättning av prästerliga tjänster — prästvalslagen — hänför sig till tvenne skilda frågor. Dels föreslås införande i 10 § 1. av sådana bestämmelser att tid, varunder präst åtnjutit tjänstledighet för socialt arbete av i förslaget närmare angiven beskaffenhet, vid beräkning av prästerliga tjänstår helt eller delvis må kunna tillgodoräknas. Dels föreslås vidare sådan ändring av prästvalslagen, att det blir möjligt att för framtiden sammanföra prästvalslängden med de allmänna politiska och kommunala röstlängderna. I samband med behandlingen av dessa båda frågor har tillfället utnyttjats att i 13, 26, 28, 34 och 44 §§ vidtaga några smärre justeringar, vilka icke varit direkt föranledda av de centrala frågorna. Innebörden av de föreslagna lagändringarna belyses av den inom utskottet upprättade sammanställningen av lagtexten i gällande och föreslagen lydelse. Beträffande motiveringen till lagändringarna hänvisar utskottet till propositionen.

Lagrådet har den 1 november 1946 avgivit yttrande över förslaget. De erinringar, som vid lagrådsgranskningen framställts, ha beaktats i propositionen. Förslaget har härefter varit förelagt 1946 års kyrkomöte som, efter det ärendet varit föremål för granskning inom kyrkomötets andra särskilda utskott, för sin del godkänt förslaget.

I sitt över granskningen avgivna betänkande, nr 3, vilket av kyrkomötet godkänts, hade andra särskilda utskottet till närmare behandling upptagit spörsmålet huruvida prövningen av frågan om tillgodoräknande av tid, varunder ledighet åtnjutits för social verksamhet, skulle kunna företagas först efter det verksamheten avslutats och sålunda vederbörande prästman återinträtt i prästerlig tjänst, eller kunna avgöras medan vederbörande ännu utövade den sociala verksamheten. Föredragande statsrådet hade i detta avseende vid förslagens remittering till lagrådet uttalat, att prövningen lämpligen borde anstå tills vederbörande återinträtt i sin prästerliga tjänst. I anledning av detta uttalande yttrade andra särskilda utskottet i sitt betänkande följande:

»Vid omprövning av det framlagda förslaget har utskottet sett sig föranlåtet påpeka, att vid tillämpningen av den föreslagna lagen frågor om tillgodoräknande av tid, varunder ledighet åtnjutits för social verksamhet, icke lämpligen böra upptagas, innan sådan verksamhet tillträtts. Utskottet delar emellertid icke uppfattningen, att avgörandet därför alltid bör uppskjutas till dess nämnda verksamhet avslutats och vederbörande prästman återinträtt i prästerlig tjänst. Detta förslag, härstammande från biskopsmötet, torde ha föranletts av att då aktuell ansökning gällde social verksamhet, vilken påbörjats omedelbart efter prästvigning. Det synes emellertid utskottet uppenbart, att vid lagens tillämpning fall kunna uppkomma då en prästman, vilken åtnjuter ledighet för socialt arbete, innan detta ännu avslutats, önskar ingiva ansökning till prästerlig befattning eller kan varda kallad till fjärde provpredikant. Han bör alltså kunna även under pågående social tjänstgöring få av Kungl. Maj:t prövad sin tjänstársrätt, ehuru denna prövning kommer att gälla endast den redan tilländagångna tiden av socialt arbete.»

Föredragande statsrådet har i propositionen icke gjort något förnyat uttalande i frågan.

Utskottet, som instämmer i ovan återgivna uttalande av kyrkomötets andra särskilda utskott, har vid sin granskning av det genom propositionen framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition, nr 26, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 februari 1947.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Schlyter, Wagnsson, Ewerlöf*, Westman, Ahlkvist, Ekströmer, Lindblom och Krügel;

från a n d r a kammaren: herrar Lindqvist, Hedlund i Östersund, Werner*, Olsson i Mellerud, Berg, Lindberg*, Osterman* och Sveningsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
